

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR**

YAKUP ASLANTEPE BAŞVURUSU (2)

Başvuru Numarası : 2021/65748

Karar Tarihi : 18/9/2025

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Yıldız SEFERİNOĞLU

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FIDAN

Kenan YAŞAR

Muhterem İNCE

Yılmaz AKÇİL

Ömer ÇINAR

Metin KIRATLI

Raportör : Kemal ÖZEREN

Başvurucu : Yakup ASLANTEPE

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, mahpusun ailesinin ikametgâhına yakın bir ceza infaz kurumuna nakil talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 20/12/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyonca başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

4. Birinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

6. Başvurucu 8/6/2017 tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmış, devam eden süreçte Nevşehir 2. Ağır Ceza Mahkemesince (Ağır Ceza Mahkemesi) yapılan yargılama sonucunda 7 yıl 6 ay hapis cezasıyla cezalandırılmıştır.

7. Başvurucu, Silivri 7 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmakta iken Bakanlık Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğüne (İdare) isteğe bağlı nakil talebini içeren 2/3/2020 tarihli dilekçesini sunmuştur. Dilekçede başvurucu; eşinin ve çocuklarının Ankara'da ikamet ettiğini, çocuklarının eğitim hayatı nedeniyle altı ayda bir açık görüşe gelebildiklerini, bu durumun çocuklarının psikolojisini ve eğitimini etkilediğini belirtmiştir. Hasta ve yaşlı olan annesinin İstanbul'un Maltepe ilçesinde ikamet ettiğini ve burasının Ceza İnfaz Kurumunun bulunduğu Silivri ilçesine uzak olması nedeniyle ziyaretine gelemediğini dile getirmiştir. Neticede ikisi Ankara'da, ikisi İstanbul'da olan dört ceza infaz kurumunun adını vererek bunlardan birine naklinin yapılmasını talep etmiştir.

8. İdare 9/3/2020 tarihinde başvurucunun nakledilmeyi talep ettiği ceza infaz kurumlarının kapasitelerinin dolu olması nedeniyle talebin reddine karar vermiştir.

9. Başvurucu, bu işlemin iptaline ve manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi talebiyle dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvurucu; ailesinin Ankara'da ikamet ettiğini, çocuklarının Ankara'da öğrenim görmesi nedeniyle ziyaretine gelemediklerini, bu nedenle psikolojilerinin bozulduğunu ve derslerinde başarısız olduklarını belirtmiştir.

10. Ankara 2. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) 4/11/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, başvurucunun nakledilmeyi talep ettiği ceza infaz kurumlarının doluluk oranlarına yer verilmiştir. Buna göre Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin 1.764, mevcudunun 2.374, doluluk oranının %138; Sincan 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin 1.724, mevcudunun 2.278, doluluk oranının %132; Maltepe 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin 1.756, mevcudunun 3.031, doluluk oranının %173 ve Maltepe 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin 1.756, mevcudunun 2.761, doluluk oranının ise %157 olduğu vurgulanmıştır. Neticede başvurucunun talebinin reddine ilişkin dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

11. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde başvurucu, dava dilekçesindeki hususları tekrar etmekle birlikte eşinin öğretmen olarak görev yaptığını ifade etmiştir. Ceza infaz kurumlarının doluluk oranlarının İdareyi ilgilendiren bir eksiklik olduğunu vurgulayan başvurucu; bunun anayasal haklarının kullanılmasına bir gerekçe olamayacağını, talebinin reddedilmesi nedeniyle aile bütünlüğünün zarar gördüğünü belirtmiştir.

12. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi 14/4/2021 tarihinde İdare Mahkemesi kararının usule ve hukuka uygun olduğunu belirterek istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

13. Nihai karar 26/11/2021 tarihinde başvurusunun vasisi olan eşine tebliğ edilmiştir.

14. Öte yandan başvurusunun açık/kapalı görüş ve telefonla görüşme gününün öğrenim gören çocuklarıyla görüşmeyi sağlayacak şekilde belirlenmesi talebinin reddedilmesi sonucunda yaptığı bir diğer bireysel başvuruda Anayasa Mahkemesi, başvurusunun aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Bu kararda Anayasa Mahkemesi hükümlü ve tutukluların bazı haklarının sınırlandırılmasının tutulmanın kaçınılmaz sonucu olmakla birlikte ceza infaz kurumlarının hükümlü ve tutukluların ailesiyle temasını sağlayacak tedbirler almak zorunda olduğunu, bu tedbirleri alırken çocuğun yüksek yararını gözeterek kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile aile hayatına saygı hakkı arasında adil bir denge sağlaması ve bu konuda ikna edici gerekçeleri ortaya koyması gerektiğini belirtmiştir (*Yakup Aslantepe* [2. B.], B. No: 2012/16518, 2/7/2025).

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

15. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*İnfazda temel amaç*" başlıklı 3. maddesi şöyledir:

"Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamlara ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır."

16. 5275 sayılı Kanun'un "*Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler*" başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir:

...

c) Cezanın infazında hükümlünün iyileştirilmesi hususunda mümkün olan araç ve olanaklar kullanılır. Hükümlünün kanun, tüzük ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır.

...

f) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur.

..."

17. 5275 sayılı Kanun'un "Nakiller" başlıklı 53. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Hükümlüler, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılamaya yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilirler."

18. 5275 sayılı Kanun'un "Kendi istekleri ile nakil" başlıklı 54. maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için;

a) Gitmek istedikleri kurumlardan durumlarına uygun en az üç yeri belirten bir dilekçe vermeleri,

b) Nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul etmeleri,

c) (Değişik:14/4/2020-7242/30 md.) Ceza infaz kurumlarında bulunulması gereken sürenin üç aydan fazla olması,

d) İyi hâl göstermeleri, disiplin cezası almamış veya kaldırmış olması,

e) İsteğe bulunulan kurumda yer, kapsama gücü ve sınıfının uygun bulunması ve tutukevi olmaması,

f) Mahkûmiyet sürelerine uygun hükümlülerin barındırıldığı bir kurum olması,

g) Daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması,

Gerekir. (Ek cümle: 24/1/2013-6411/7 md.) Çocuk hükümlüler ile maddi durumunun yetersiz olduğunu belgelendiren hükümlüler bakımından bu fıkranın (b) bendi uygulanmaz.

(2) Bu hükümlüler nakledildikleri kurumlarda, eğitim öğretim veya hastalık nedeniyle nakil hariç, bir yıl kalmak zorundadırlar. Çocuklar bakımından bu süre altı ay olarak uygulanır."

19. 5275 sayılı Kanun'un "Zorunlu nedenlerle nakil" başlıklı 56. maddesi şöyledir:

"Kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlüler, yargı çevresi dışında Adalet Bakanlığınca belirlenen ve konularına uygun olan diğer kurumlara nakledilebilirler."

20. 5275 sayılı Kanun'un "Tutukluların yükümlülükleri" başlıklı 116. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunun; ...nakiller, disiplin nedeniyle nakil, zorunlu nedenlerle nakil, hastalık nedeniyle nakil, nakillerde alınacak tedbirler,... konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 66 ilâ 76 ve 78 ila 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir."

21. Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler başlıklı 167 No.lu Genelge'nin "Nakiller" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlü ve tutukluların, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakilleri yapılabilecektir."

22. 167 No.lu Genelge'nin "Hükümlülerin Kendi İstekleri İle Nakilleri" başlıklı 15. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için;

...

- d) İyi hâl göstermeleri, disiplin cezası almamış veya kaldırılmış olması,
- e) İsteğe bulunulan kurumda yer, kapsama gücü ve sınıfının uygun bulunması ve tutukevi olmaması,
- f) Mahkûmiyet sürelerine uygun hükümlülerin barındırıldığı bir kurum olması,
- g) Daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması,
- h) Talep ettikleri ceza infaz kurumunda kendileri, diğer hükümlüler ve kurum açısından güvenlik riski oluşturmaması,
- ı) Disiplin nedeniyle ayrıldıkları kurumlar hariç, talep ettikleri kurumlarda daha önce kalmış iseler, Bakanlıkça değerlendirilmek üzere; kendileri, diğer hükümlüler veya kurum açısından somut gerekçelerle güvenlik riski oluşturup oluşturmayacakları hususunda bu yer idare ve gözlem kurulunun taleple ilgili görüşünün alınmış olması,
- j) Bakanlık tarafından dönem itibarıyla isteğe bağlı nakle kapatılmış olmaması, gerekir."

23. 167 No.lu Genelge'nin "Zorunlu nedenlerle nakil" başlıklı 17. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlü ve tutuklular, yargı çevresi dışında Bakanlıkça belirlenen ve konularına uygun olan diğer kurumlara nakledilebilecektir."

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

a. Vintman/Ukrayna Kararı

24. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) *Vintman/Ukrayna* (B. No: 28403/05, 23/10/2014) kararına konu olayda 15 yıl hapis cezası alan hükümlü başvurucu, daha önce annesiyle birlikte yaşadığı yere 700 km uzaklıktaki bir ceza infaz kurumuna yerleştirilmiştir. Ceza infaz kurumuna 12 ile 16 saat arasında bir tren yolculuğu ile erişilebilmektedir. Başvurucu ve annesi ikamet adreslerine daha yakın bir ceza infaz

kurumuna nakil için çeşitli tarihlerde talepte bulunmuştur. Bu taleplerinde özellikle iki şehir arasındaki ulaşımın zorluğuna ve uzunluğuna, bu seyahatin 1938 doğumlu olan annenin yaşı ve ikinci derece özür durumunun belgelendiği kötü sağlık durumu sebebiyle yol açtığı zorluklara dikkat çekmiştir. İdare ise ayrı başvuruda mahkûmların cezalarını aynı ceza infaz kurumunda çekmeleri gerektiği yönündeki mevzuat hükümlerine göre talepleri reddetmiştir. Sonraki başvurularda ayrıca daha yakın uygun başka bir ceza infaz kurumu bulunmadığı ve ağır suçları işleyenlerin suçun işlendiği yerden uzak ceza infaz kurumlarında cezalarını çekmesi gerektiği de bildirilmiştir. Başvurucu sonrasında annesiyle birlikte yaşadığı yere daha da uzak, bu defa 1.000 km uzaklıktaki bir ceza infaz kurumuna nakledilmiştir. Başvurucunun annesi bu karara itiraz etmiş, ceza infaz kurumu idaresi cezasının yarısını çekerse ve iyi hâlli olursa başvurucunun yüksek güvenlikli yerine orta güvenlikli bir ceza infaz kurumuna nakledilebileceğini ancak başvurucunun disiplin cezaları aldığını, böyle bir nakil için uygun olmadığını bildirmiştir.

25. AİHM esas yönünden öncelikle başvurucunun aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olup olmadığını tartışmıştır. Buna göre söz konusu tartışma "*Başvurucunun Sözleşme'nin 8. maddesi Kapsamındaki Haklarına Bir Müdahale Olup Olmadığı*" başlığı altında yapılmıştır. Bu başlık altındaki değerlendirme şu şekildedir:

"76. Mahkeme ilk olarak, mahkûmların 'kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı' hariç olmak üzere, Sözleşme ile güvence altına alınan tüm temel hak ve özgürlüklerden yararlanmaya devam etmeleri gerektiğini yinelemektedir (bkz. *Hirst v. Birleşik Krallık (no. 2)* [BD], B. No: 74025/01, § 69, ECHR 2005-IX). Bu nedenle, bir mahkûmun, yalnızca hüküm giydikten sonra tutuklu statüsü nedeniyle 8. maddede belirtilen tüm haklarını kaybetmesi söz konusu olamaz (bkz. *Khodorkovskiy ve Lebedev/Rusya*, B. No: 11082/06 ve 13772/05, 25/7/2013, § 836).

77. Aynı zamanda bir kişinin tutulmasının, doğası gereği, özel ve aile hayatında bir kısıtlama getirdiği açıktır (bkz. *Messina/İtalya (no. 2)*, B. No: 25498/94, § 61, AİHM 2000-X, ve *Kalashnikov/Rusya (k.k.)*, B. No: 47095/99, ECHR 2001-XI).

78. Mahkeme içtihadında ayrıca, Sözleşme'nin mahkûmlara tutulma yerlerini seçme hakkı tanımadığını, mahkûmların ailelerinden ayrı tutulması ve onlardan uzakta olmasının, hapis cezasının kaçınılmaz bir sonucu olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, bir kişinin ailesinden çok uzakta, ziyaretlerin çok zor veya hatta imkânsız hâle geldiği bir cezaevinde tutulması, bazı durumlarda aile hayatına müdahale anlamına gelebilir; zira aile üyelerinin mahkûmu ziyaret etme fırsatı, aile hayatının sürdürülmesi için hayati önem taşır (bkz. *Ospina Vargas - İtalya (k.k.)*, B. No: 40750/98, 6 /4/2000). Bu nedenle ceza infaz kurumuna yetkililerinin mahkûmların yakın aile üleriyle iletişimlerini sürdürmelerine yardımcı olması, mahkûmların aile hayatına saygı hakkının önemli bir parçasıdır (bkz. *Messina - İtalya (no. 2)*, § 61).

79. Mahkeme, *Khodorkovskiy ve Lebedev/Rusya* davasında verdiği yakın tarihli bir kararında, başvuruçuların uzak bir cezaevine (ailelerinin yaşadığı şehirden birkaç bin kilometre uzakta bulunan) yerleştirilmesinin, 8. madde ile güvence altına alınan haklarına müdahale teşkil ettiği sonucuna varmıştır (bkz. söz konusu karar, § 838). Mahkeme, özellikle uzun mesafeler, ilgili yerleşim yerlerinin coğrafi konumu ve Rus ulaşım sistemine ilişkin olguları dikkate almıştır. Bu durum, başvuruçuların yaşadıkları şehirden yerleşim yerlerine yapılan yolculuğu, özellikle küçük çocukları için uzun ve yorucu bir çaba haline getirmektedir. Sonuç olarak başvuruçular, aileleri tarafından daha az ziyaret edilmiştir.

80. Mahkeme mevcut davada da başvuruçunun, annesini 29/10/2004 tarihinde hapishaneye yaptığı son (veya muhtemelen tek) ziyaretinden bu yana yani neredeyse on yıldır görmediğini belirtmektedir.

81. İleri yaşı ve kötü sağlık durumu, aradaki mesafenin uzunluğu ve Ukrayna ulaşım sistemine ilişkin olgular göz önüne alındığında, [anne] Bayan Kapitov, başvurucağı ziyaret etmek için seyahat etmeye uygun durumda değildir.

82. Dolayısıyla mevcut davanın koşullarında, yetkililerin başvurucağı evine daha yakın bir cezaevine nakletmemesi onun annesiyle herhangi bir kişisel temas kurmasını engellemek anlamına gelmektedir.

83. Mahkeme, bunun Sözleşme'nin 8. maddesi uyarınca başvurucağın aile hayatına saygı hakkına müdahale teşkil ettiğini değerlendirmektedir."

26. AİHM, müdahalenin varlığını tespit ettikten sonra bu müdahalenin ihlal oluşturup oluşturmadığını incelemiş; bu bağlamda kanunilik, meşru amaç, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük testlerini uygulamıştır. Müdahalenin kanuniliği başlığı altında iç hukukta mahkûmların hapis cezalarını kural olarak ev adreslerine yakın bir yerde çekmeleri gerektiği yönündeki Avrupa Cezaevi Kurallarına uyumlu nitelikte hükümler bulunduğunu vurgulamıştır. AİHM'e göre bu hükümler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 8. maddesinin gerekliliklerine de uygundur. Ancak AİHM, iç hukukta bu kuralın istisnaları da olduğunu kabul etmiş; ilk yerleştirilen ceza infaz kurumunda kalması gerektiği yönündeki belirlemelere rağmen başvurucağın daha sonra daha da uzak bir ceza infaz kurumuna nakledildiğine dikkat çekmiştir. AİHM, ilgili mevzuatı yorumlama ve uygulama konusunda kamu makamlarının izlediği şekilci ve kısıtlayıcı yaklaşım sorular doğursa da müdahalenin yeterince açık ve öngörülebilir bir mevzuata dayandığını kabul etmeye hazır olduğunu belirtmiştir.

27. Meşru amaç kriteri yönünden ulusal makamların başvurucağın ev adresine daha yakın bir ceza infaz kurumuna nakil taleplerini reddetmelerinin gerekçeleri şu şekilde özetlenmiştir: hükümlü bir mahkûmun istisnai durumlar nakil işlemini gerektirmedikçe tüm hapis cezasını aynı kurumda çekmesi gerektiği yönünde yasal bir zorunluluk bulunması, müsait bir (yakın) ceza infaz kurumu bulunmaması, mahkûmun suçun işlendiği bölgenin dışındaki bir ceza infaz kurumuna yerleştirilmesi zorunluluğu, başvurucağın ceza infaz kurumunda iyi hâlli olmayan davranışları. AİHM, ilk gerekçeyle ilgili bir yasal dayanak bulunmadığı ve hangi amaca hizmet ettiğine dair bir açıklama da yapılmadığını belirtmiştir. Boş yer olmamasıyla ilgili gerekçe yönünden ise ceza infaz kurumunda aşırı kalabalıklık mücadelenin meşru bir amaç olarak kabul edilebileceğini belirtmekle birlikte yaklaşık on yıl boyunca yinelenen talepler olduğunun gözetilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Üçüncü gerekçe yönünden somut bir tehlikenin gösterilemediğini, söz konusu suçların işlendiği yerlerin belirtilemediğini, neden cezanın farklı bir bölgede çekilmesi gerektiğinin bireyselleştirilerek izah edilemediğini açıklamıştır. Son gerekçe yönünden ise ceza infaz kurumunda disiplin arttırılması ve olumlu davranışların teşvik edilmesinin meşru bir amaç teşkil edebileceğini kabul etmiştir.

28. AİHM demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk yönünden ise aşırı kalabalıklık bakımından ceza infaz kurumunun doluluğu ile ilgili olarak yeterli bilgi verilemediğini, Ukrayna'nın diğer bölgelerinin bu ceza infaz kurumuna göre başvurucağın ev adresine daha yakın olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda başvurucağın iddiasına rağmen yetkililerin onu daha yakın bir yere yerleştirmedikleri gibi daha da uzak bir yere naklettiklerini vurgulamıştır. Başvurucağın disiplin durumu ile gerekçe bakımından ise ceza infaz kurumu rejiminin hafifletilmesi ile nakil arasında bir ayırım yapılmadığını bu gerekçenin on yıl sonra ileri sürüldüğüne dikkat çekmiştir. AİHM ayrıca kamu makamlarının

başvurucunun yaşlı ve güçsüz annesinin onu ceza infaz kurumunda ziyaret etmek için fiziksel olarak seyahat edemeyeceği hususunu tartışmadıklarını belirtmiştir. Başvurucu ve annesi bu iddiayı sürekli olarak ileri sürmüşse de yetkililer bu talepleri sürekli reddederken bu hususta hiçbir değerlendirmede bulunmamıştır. Verilen yanıtlardan da anlaşılacağı üzere başvurucunun kişisel durumu ve aile bağlarını sürdürme konusundaki menfaati hiçbir zaman değerlendirilmemiş ve söz konusu müdahale için ilgili ve yeterli gerekçe sunulmamıştır. AİHM bu değerlendirmelerin, şikâyet konusu müdahalenin izlenen meşru amaçla orantısız olduğu sonucuna varmak için yeterli olduğunu belirterek Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

b. Rodzevillo/Ukrayna Kararı

29. *Rodzevillo/Ukrayna* (B. No: 38771/05, 14/1/2016) kararına konu olayda başvurucu, anne ve babası ile küçük oğlunun ziyaretlerinin kolaylaşması için nakil talebinde bulunmuştur. Başvurucu, annesinin 1940 ve babasının ise 1925 doğumlu olup annesinin hipertansiyonu ve başka rahatsızlıkları olduğu için üvey babasının annesine baktığını, babasının da ciddi derecede bir engeli olduğunu, dolayısıyla uzun mesafeli seyahatleri yapamayacaklarını belirtmiştir. Ayrıca ceza infaz kurumunun ailesinin evine 1.000 km uzaklıkta olup doğrudan gelen bir tren bulunmadığını, iki trenle 24 saatte gidilebildiğini, özel taksiyle gidilmesinin pahalı olduğunu ve sık olmayan otobüs seferleri bulunduğunu ifade etmiştir. Başvurucunun açtığı davada mahkeme ancak daha gevşetilmiş bir infaz rejimine geçtiği takdirde veya olağanüstü koşulların bulunması durumunda talebin kabul edilebileceğini, olayda ise böyle bir durumun bulunmadığını belirterek talebi reddetmiştir.

30. AİHM, konu ile ilgili ilkeleri hatırlattıktan, özellikle de bireyin ailesinden çok uzakta olan, aile ziyaretlerini çok zor hatta imkânsız hâle getirecek bir ceza infaz kurumunda tutulmasının bazı durumlarda aile hayatına orantısız bir müdahale teşkil edebileceğini belirttikten sonra kamu makamlarının cezaların infazıyla ilgili konularda geniş bir takdir yetkisine sahip olması gerektiğini kabul etmiş olsa da bu takdir yetkisinin sınırsız olmadığını, ceza infaz kurumunda dağılım yapılırken mahkûmların en azından bazı ailevi ve sosyal bağlarını sürdürme menfaatlerinin bir şekilde dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır. AİHM somut olayın özel koşullarında müdahale bulunduğunu tespit ettikten sonra müdahalenin ihlal olup olmadığını incelemeye başlamıştır. Bu kapsamda kanunilik ölçütünde sorun görmemiş, ceza infaz kurumunda aşırı kalabalığının önlenmesi ile bireyselleştirilmiş ve tutarlı bir rehabilitasyon programı uygulanması gerekliliğini meşru amaç olarak kabul etmiştir. Ancak ulusal makamların ilgili mevzuatı yorumlarken katı ve şekilci bir yaklaşımla hareket ettiklerini kaydeden AİHM, başvurucu ve annesinin seyahat etme imkânı üzerindeki ciddi sağlık ve bütçe kısıtlamaları da dâhil olmak üzere bireysel durumlarıyla ilgili iddialarını değerlendirmedikleri için müdahalenin demokratik toplumda gerekli olmadığı sonucuna vararak Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

c. Labaca Larrea ve diğerleri/Fransa Kararı

31. *Labaca Larrea ve diğerleri/Fransa* ((k.k.) B. No: 56710/13..., 7/2/2017) kararına konu olayda başvurucular, önce yargılandıkları Paris'te bir ceza infaz kurumunda tutulmakta iken 476 km uzaklıktaki Lyon'da bir ceza infaz kurumuna nakledilmişlerdir. Başvurucular bu ceza infaz kurumunun ailelerinin yaşadığı yere sırasıyla 823, 855 ve 935 km uzaklıkta olduğunu belirterek ailelerinin ziyaret edebilmek için uzun mesafeler katetmek zorunda kaldığından yakınmıştır. Talepleri üzerine mahkeme, Paris ceza infaz kurumlarının aşırı kalabalık olduğunu, soruşturmanın gerekleri ve bağlantılı görülen tutuklu ve

hükümlülerin bir arada tutulmalarının engellenmesinin amaçlandığını, ceza infaz kurumlarındaki ETA örgütü üyelerinin sayısının çokluğu sebebiyle hepsinin Paris ceza infaz kurumunda tutulmasının mümkün olmadığını bildirmiştir. Bunun yanında ceza infaz kurumuna girmeden önce başvurucular ile ailelerinin aylarca hatta yıllarca ayrı yaşadıkları, ayrıca Bask kökenli tutuklu ve hükümlülerin çoğu zaman diğer tutuklulara göre daha fazla ziyaret izninden yararlandırıldıkları, talep hâlinde hemen yakın aile üyeleriyle telefonla görüştürüldükleri belirtilmiştir. Son olarak yeni bir ceza infaz kurumu olan Lyon Ceza İnfaz Kurumunun ikamet adresine uzak olsa bile eşle görüşme imkânı tanıyan odalarının bulunduğunu ve aile ziyaretleri için daha elverişli olduğu açıklanmıştır.

32. AİHM öncelikle aile hayatına saygı hakkına bir müdahalenin olup olmadığını tartışmıştır. Dava dosyasından başvurucuların Kuzey ve Orta Fransa'da tutuklanmadan önce -yerel mahkemeye göre aylarca, hatta yıllarca- saklanarak yaşadıklarına özellikle dikkat çekmiştir. Tutuklandıktan sonra ise soruşturma makamlarının bulunduğu Paris'te bir süre tutuldukları ve buranın da tıpkı Lyon gibi ailelerine aynı uzaklıkta olduğu ancak başvurucuların buna itiraz etmedikleri belirtilmiştir. Başvurucuların, ailelerinin ziyaretlerinin sayısı veya telefonla görüşme hakları sınırlanmadığı gibi aksine başvurucuların, yakınlarıyla çok sayıda ziyaret gerçekleştirdikleri ve telefon görüşmesi yaptıkları vurgulanmıştır. AİHM'e göre bu sebeple Lyon-Corbas Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmeleri, başvurucuların ziyaret haklarını önemli ölçüde engelleyecek nitelikte değildir. Başvurucuların yakınları, yapılan nakillerin aşılmaz veya çözülmesi çok zor sorunlar yarattığını da göstermemiştir. Üstelik başvurucuların ilgili usul hükümlerine göre yargılama sırasında aileleriyle de bir araya gelmeyi talep etme hakları da varken bu haktan da yararlanmışlardır. AİHM sonuç olarak başvurucuların şikâyetlerinin Sözleşme'nin 8. maddesinin birinci paragrafı uyarınca aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturmaya yeterli olmadığı kanaatine varmıştır. AİHM, başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

d. Fraile Iturralde/İspanya Kararı

33. *Fraile Iturralde/İspanya* (B. No: 66498/17, 7/5/2019) kararına konu olayda, ETA örgüt üyesi olmaktan 25 yıl hapis cezası ile cezalandırılan başvurucu, ailesinin ikametine 700 km uzaklıktaki Badajoz Ceza İnfaz Kurumunda tutulmaktadır. Başvurucu, aradaki mesafenin fazla olduğuna dikkat çekerek karısı ve beş yaşındaki çocuğu ile ilerlemiş yaşlardaki sağlık sorunları bulunan anne ve babasının kendisini ziyaret ederken güçlükler yaşadığını belirtmek suretiyle nakil talebinde bulunmuştur. Mahkeme, mahkûmların ailelerine yakın yerlerdeki ceza infaz kurumlarına yerleştirelmelerinin genel kural olduğunu, bunun dışındaki işlemlerin gerekçelendirilmesi gerektiğini, organize suç veya terörizmle bağlantılı durumlarda ise aynı örgütün üyelerinin aynı ceza infaz kurumunda yoğunlaşmalarının önlenmesine ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Zira böyle bir yoğunlaşma örgütün üyeleri üzerindeki kontrolünün devam etmesine yol açacak, ıslahı zorlaştıracaktır. Mahkeme ayrıca başvurucunun ceza infaz kurumunda iyi hâlli olmadığını ve disiplin cezaları aldığını belirterek talebi reddedince AİHM'e bireysel başvuru yapılmıştır. AİHM öncelikle bir müdahale olup olmadığını tartışmıştır. İlkelerini yineleyen AİHM, ceza infaz kurumu yetkililerinin mahpusların yakın aileleriyle iletişimlerini sürdürmelerine yardımcı olmasının mahpusların aile hayatına saygı hakkının önemli bir parçası olduğunu vurgulamıştır. AİHM'e göre bir hükümlünün belirli bir ceza infaz kurumuna yerleştirilmesinin başvurucunun özel ve aile hayatı üzerindeki etkileri tutulma kavramının özünde bulunan *normal* zorlukların ve kısıtlamaların ötesine geçerse Sözleşme'nin 8. maddesi anlamında potansiyel olarak bir sorun yaratabilir.

34. AİHM somut olayda başvuruçunun eşi ve 5 yaşındaki çocuğunun yaşadığı zorluklar yanında ebeveyninin ilerlemiş yaşı ve sağlık sorunları yüzünden ceza infaz kurumunu ziyaret etmelerinin mümkün olmadığına dikkati çekerek başvuruçunun aile hayatına saygı hakkına müdahalede bulunduğunu kabul etmiştir. AİHM öncelikle mahkeme kararlarında atf yapılan raporlara göre başvuruçunun düzenli olarak yakın aile üyelerince ziyaret edildiğini vurgulamıştır. Son iki yılda ayda üç kez ailesi ve arkadaşlarının ziyaret ettiğini, başvuruçunun ayda bir kez eşi ile özel görüşme yaptığını, ayda bir kez kızı, kardeşleri ve diğer aile üyelerince ziyaret edildiğini belirtmiştir. Ayrıca 100'den fazla mektup aldığı veya gönderdiği, haftada 10 kez, iki yılda 800 civarı telefon görüşmesi yaptığını, eşi doğum yaptığında özel izinle bebeğini ve eşini görmesine izin verildiği açıklanmıştır. AİHM'e göre başvuruçunun, yakın akrabalarının seyahat ederken aşılabilir veya oldukça güç sorunlarla yaşadığını ortaya koyamamıştır. Başvuruçunun, ebeveynini en son ne zaman gördüğünü açıklamadığı gibi ailesi ve arkadaşlarının daha az ziyaret edildiğini de gösterememiştir. AİHM bu olgular ışığında gerekçeyi incelediğinde başvuruçunun, ailesine yakın tutulmamasına yol açan ceza infaz kurumu politikasının yalnızca sınırlı bir gruba yani terör suçlarından hüküm giymiş olanlara uygulandığını belirtmiştir. Bu politika, ilgili hükümlülerin terör örgütleriyle temaslarını sürdürme riskini en aza indirmeyi, söz konusu hükümlüler ile buldukları suç ortamı arasındaki bağları koparmayı amaçlamaktadır. AİHM, ayrıca ulusal mahkemelerin ceza infaz kurumu politikasına, o dönemdeki koşulları gözönünde bulundurarak atıfta bulunduğu, ETA'nın o dönemde dağılmadığını, silahlarını teslim etmediğini veya faaliyetlerini tamamen durdurmadığını gözetiklerine işaret etmiştir. Başvuruçunun ceza infaz kurumundaki olumsuz davranışlarına da dikkati çeken AİHM, arkadaşları ve ailesiyle bağlarının önemli ölçüde zarar gördüğüne dair kanıt eksikliğini de gözeterek başvuruçunun aile hayatına saygı hakkına getirilen sınırlamaların izlenen amaçlarla orantısız olmadığı sonucuna varmış; başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

e. Akbulut/Türkiye Kararı

35. *Akbulut/Türkiye* (B. No: 36647/11, 28/5/2019) başvurusunda başvuruçunun, farklı tarihlerde farklı ceza infaz kurumlarına nakil talebinde bulunmuş, talepleri doluluk ve disiplin cezaları almış olması sebebiyle reddedilmiştir. Başvuruçunun bulunduğu Alanya Ceza İnfaz Kurumu ile yakınlarının ikamet yeri arasındaki mesafe sebebiyle yakınlarının kendisini ziyaret edemediğinden şikâyetçi olmuştur. AİHM bu iddiayla ilgili olarak başvuruçunun, yakınlarının ikâmet ettiği şehrin adını ve ilgililer tarafından karşılaşılan zorlukları bildirmediğini açıklamıştır. Başvuruçunun; muhtemel yolculuğun zorluğu, seyahat ve konaklama masraflarının yüksek olduğu veya maddi sıkıntılarını belirtmemiştir. AİHM, başvuruçunun makul iletişim araçlarından yararlandığı, şikâyet ettiği durumun Alanya Ceza İnfaz Kurumu günleriyle sınırlı kaldığı, üstelik yakınlarının ikamet yerlerinin belirtilmediği yalnızca mesafeye bağlı bu şikâyetin daha ayrıntılı bir inceleme yapılmasına imkân sağlamak için yeterince desteklenmediğini değerlendirmiş; başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

f. Avşar ve Tekin/Türkiye Kararı

36. *Avşar ve Tekin/Türkiye* (B. No: 19302/19..., 17/9/2019) kararına konu olayda Kırıkkale F tipi Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan başvuruçunun A. Avşar'ın ailesi Diyarbakır'da ikamet etmektedir. Başvuruçunun daha önce Çankırı, Ankara ve Kırıkkale Ceza İnfaz Kurumlarında tutulmuştur. Sağlık raporlarına göre başvuruçunun annesi Parkinson hastası olup seyahat edecek durumda değildir. Başvuruçunun, annesinin Diyarbakır'dan Kırıkkale'ye artık seyahat edemediğini belirterek yakın ceza infaz kurumlarından birine nakil talebinde bulunmuş; ceza infaz kurumlarının dolu olduğu gerekçe gösterilerek talebi

reddedilmiştir. Başvurucu, 12 yıldır ailesinden yüzlerce km uzaklıktaki ceza infaz kurumlarında tutulduğunu ve ailesinin bu süre zarfında kendisini ziyaret etmek için büyük zorlukların üstesinden gelmek durumunda kaldığını belirtmiş; taleplerinin doluluk gerekçesiyle reddedildiğinden yakınmıştır. Aynı ceza infaz kurumunda bulunan diğer başvuru A. Tekin'in ailesi ise Siirt'te bir köyde ikamet etmektedir. Başvurucu 1992 yılından bu yana, tutuklulukta geçen süreyi de hesap ederek, ailesinden uzak çeşitli ceza infaz kurumunda tutulduğunu belirterek çocuklarının 2003 yılından bu yana ziyaretine gelme imkânlarının bulunmadığını ileri sürmüştür. AİHM başvurucuların yıllar boyunca ailelerinin ikamet yerlerinden uzakta bulunmalarının özel hayata ve aile hayatına saygı haklarına bir müdahale teşkil ettiğini kabul etmiştir.

37. AİHM müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğunu ve ceza infaz kurumunda aşırı kalabalıkla mücadelenin meşru bir amaç teşkil ettiğini kabul etmiştir. AİHM demokratik toplumda gereklilik yönünden üye devletler için zorlayıcı olmamakla birlikte önemli olduğu değerlendirilen Avrupa Konseyinin 2006 yılı Avrupa Cezaevleri Kuralları çerçevesinde (2 (2006) Rec) tavsiye kararına göre idarenin tutulanların aile yakınları ile temaslarını sürdürmelerine yardımcı olması gerektiğini hatırlatmıştır. Ayrıca ömür boyu hapis cezası çeken tutuklular dâhil olmak üzere, ceza infaz kurumu dağılımı konusunda Avrupa düzeyindeki düzenlemede, ulusal makamların aile bağlarının koparılmasını önlemesi ve mümkün olduğu takdirde tutukluların ikamet yerlerine yakın bulunan ceza infaz kurumlarına dağıtılmalarına imkân sağlaması gerektiğine dair ilkenin desteklendiği vurgulanmıştır.

38. AİHM somut olay bakımından coğrafi uzaklığın -özellikle yakınların katetmesi gereken mesafenin uzun olduğu ve bu uzaklığın yıllarca sürdüğü durumlarda- aile ziyaretlerinin ve dolayısıyla aile bağlarının bozulmasına neden olacak bir faktör olduğunu belirtmiştir. Başvuru konusu olayda başvuru Aşar'ın annesinin sağlık durumu ve yaşı nedeniyle, Tekin'in ise çocukları tarafından yapılan ziyaretlerin azlığı yüzünden karşılaştıkları güçlükleri kamu makamlarına sunduklarını kaydetmiştir. Ancak dosyada veya Hükümetin görüşlerinde başvurucuların coğrafi mesafeye rağmen aile üyeleriyle düzenli olarak temasta oldukları veya ilgililer tarafından sürekli olarak ziyaretler yapıldığı konusunda hiçbir bilginin bulunmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak AİHM, başvurucuların ailelerinden uzakta bulunan ceza infaz kurumlarında geçirdikleri uzun süre dâhil olmak üzere ilgililerin kişisel durumlarına, sırasıyla yaş, sağlık durumuna ve yakınlarının maddi durumuna bağlı zorlukların ilgilileri ziyaret etmek için seyahat etmeyi engelleyebileceği yönündeki hususların değerlendirilmediğini, söz konusu menfaatlerin bireyselleştirilip dengelendiğinin gösterilemediğini belirtmiştir. AİHM sonuç olarak anılan müdahalenin izlenen meşru amaç bakımından orantılı olmadığı ve dolayısıyla demokratik bir toplumda gerekli olmadığı kanaatiyle Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

g. İlerde ve Diğerleri/Türkiye Kararı

39. *İlerde ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 35614/19..., 5/12/2023) kararına konu olayda başvuru D.T. ilk başta Nevşehir Ceza İnfaz Kurumunda tutulmaktayken idarece önce İzmir'in Menemen ilçesine, sonra da İzmir 2 No.lu Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir. Bu Ceza İnfaz Kurumu, başvuru kişinin ailesinin ikamet ettiği Kayseri'ye 1.000 km uzaklıktadır. Başvuru, malul olan yaşlı annesinin bu kadar uzak bir yolculuğu yapamayacağını, nitekim annesinin kendisini 3 yıl 4 aya yalnızca bir kere ziyaret edebildiğini belirtmiştir. Başvuru ayrıca eşinin de bu kadar uzun ve pahalı bir yolculuğu karşılamayacağını ve normalden daha az ziyaret edilebildiğini ifade etmiştir. Başvuru, yetkili makamların, bu dezavantajını azaltmak için daha uzun telefon konuşmaları veya daha uzun ziyaret gibi alternatif herhangi bir tedbir de sunmadıklarını öne sürmüştür.

40. AİHM öncelikle müdahalenin varlığını tartışmıştır. AİHM'e göre somut olayda başvuru; ailesinin nerede ikamet ettiğine, sağlık ve istihdama ilişkin bireysel durumlarına, eşi ve yaşlı annesinin üç farklı bağlantıyı içeren 1.000 km'lik yolculuğu yaparken karşılaştıkları zorluklara ilişkin olarak belirgin detaylar vermiştir. Başvurucunun annesinin, kendisini yalnızca bir kere ziyaret ettiği ve başvuru tarihleri arasında her biri en fazla 45 dakika süreyle 67 kez ziyaret edildiği taraflar arasında tartışma konusu değildir. AİHM, bunun Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında gerekçelendirilmesi gereken bir müdahale olduğu sonucuna varmıştır. Müdahalenin kanuni dayanağı hususunda sorun görmeyen AİHM, düzenin korunması ve ceza infaz kurumunda kalabalıklığın önlenmesinin meşru bir amaç teşkil ettiğini kabul etmiştir. Orantılılık hususunda ilk olarak başvuru, Nevşehir E Tipi Ceza İnfaz Kurumundan İzmir'deki diğer ceza infaz kurumlarına nakledilirken söz konusu kararın başvurucuya sunulmadığını kaydetmiştir. AİHM; ailesinin yanı sıra yargılama yerine yakın olan Nevşehir E Tipi Ceza İnfaz Kurumundan ilk olarak İzmir Menemen ve sonrasında İzmir T Tipi 2 No.lu Ceza İnfaz Kurumuna nakledilirken başvurucuya hiçbir gerekçe sunulmadığını tespit etmiştir. Bu sebeple başvuru söz konusu ceza infaz kurumlarına nakli, aile hayatına saygı hakkına keyfi müdahaleye karşı usuli güvencelerin yokluğunda meydana gelmiştir. Başvurucunun İzmir 2 No.lu T tipi Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunduğu sürede yaptığı Kocaeli veya Maltepe'deki ceza infaz kurumlarına nakledilmesi taleplerine ilişkin olarak ise kurum idaresinin bu talepleri reddetmesinin kurumun kalabalığına ilişkin, ilgili ve zorlayıcı gerekçelere dayandığını kabul etmiştir. Ancak kamu makamlarının başvuru ailesine nispeten daha yakın başka bir ceza infaz kurumuna nakledilip edilemeyeceğine veya daha uzun ziyaretler ya da daha uzun telefon konuşmaları gibi yapılan ziyaretlerin azlığını telafi edecek alternatif yolların olup olmadığına dair somut bir değerlendirmede bulunulmadığı belirtilmiştir. AİHM sonuç olarak şikâyet konusu müdahalenin izlenen meşru amaçla orantısız olduğunu belirterek, Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

h. Kaçır ve diğerleri/Türkiye Kararı

41. *Kaçır ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 9587/19..., 10/6/2025) kararına konu olayda başvuru A.Ş. Kocaeli 1 No.lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumunda tutulmaktadır. Ceza İnfaz Kurumu başvuru ailesinin ve ebeveyninin yaşadığı Merzifon ile Tokat'a yaklaşık 600-700 km uzaklıktadır. Başvuru mesafenin fazla olduğunu, mali zorluklar sebebiyle de daha az ziyaret edildiğini, dört ve sekiz yaşlarında iki çocuğu olduğunu, buna rağmen nakil talebinin reddedildiğini belirtmiştir. Başvuru babası 83 yaşında ve hastalığı yüzünden bakıma muhtaç olup annesi ise 70 yaşındadır. Başvuru daha sonra mesafenin yol açtığı olumsuz etkileri azaltabilmek için daha uzun telefon görüşmeleri, uzatılmış ziyaret saatleri veya izin verilen ziyaretçi sayısının artırılması talebinde bulunmuş; başvuru talepleri de reddedilmiştir. AİHM, müdahalenin mevcut olup olmadığını şu şekilde tartışmıştır:

"Başvuranın aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olup olmadığına gelince Mahkeme, başvuru ailesinin nerede ikamet ettiği, mali durumları ve ailesi ile ebeveynlerinin kendisini ziyaret etmek için yaklaşık 600 km'lik bir yolculuk yaparken karşılaştıkları zorluklar hakkında ayrıntılı bilgi verdiğini belirtmektedir. Ayrıca, Hükümet tarafından sağlanan cezaevi kayıtlarına göre başvuru annesi, babası ve çocuklarından biri 19 Temmuz 2016 ile 31 Ağustos 2018 tarihleri arasında Kocaeli 1 No.lu T Tipi Cezaevi'nde kaldığı süre boyunca, başvuru yalnızca bir kez ziyaret etmiştir. Mahkeme, bu nedenle, mevcut davanın koşullarında başvuranın aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olduğu sonucuna varmıştır."

42. AİHM'in müdahalenin haklılığı ile ilgili değerlendirmesi şöyledir:

"49. Bu müdahalenin haklı olup olmadığına gelince başvurunun ailesinin ikâmet ettiği yere yakın bir yere nakledilmesinin reddedilmesinin kanuni dayanağının bulunduğu ve düzensizliği, özellikle de cezaevlerinin aşırı kalabalıklığını önleme yönünde bir meşru amaç taşıdığı düşünülse bile Mahkeme, tedbirin orantılılığını incelediğinde cezaevi yönetiminin başvurunun nakil talebini reddetmesinin, başvurunun mağduriyetlerini hafifletmek için alternatif tedbirlerin alınıp alınamayacağına dair herhangi bir ek değerlendirme yapılmaksızın, yalnızca cezaevlerindeki aşırı kalabalıklığa dayandığını belirtmektedir.

50. İlerde ve Diğerleri başvurusunda Mahkeme, kamu makamlarınca başvurunun ailesine daha yakın başka bir cezaevine nakledilip nakledilemeyeceği veya daha az ziyaret alması nedeniyle daha uzun ziyaretler veya daha uzun telefon görüşmeleri gibi alternatif bir telafi yönteminin mümkün olup olmadığı konusunda somut bir değerlendirme yapmaması nedeniyle Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Aynı durum mevcut başvuruda da geçerlidir. Başvurunun, ilk talebinden yaklaşık beş ay sonra, ailesinin ikametgahına daha yakın olmasına rağmen ne ailesinin ne de ebeveynlerinin ikamet etmediği üçüncü bir şehre nakledilmesi, Mahkeme'nin vardığı sonucu değiştirmemektedir.

51. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir."

2. Uluslararası Belgeler

43. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 9/12/1988 tarihinde kabul edilen 43/173 sayılı Herhangi Bir Şekilde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunmasına İlişkin Prensipler Bütünü kararının "Aile mensupları ve dış dünya ile iletişim kurma hakkı" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"Tutulan veya hapsedilen bir kimseye kanunda veya kanuna dayanan bir düzenlemede belirtilen makul şartlara ve sınırlamalara tabi olarak, özellikle aile üyeleri tarafından ziyaret edilebilme ve onlarla haberleşme gibi, dış dünya ile iletişim kurabilmesi için kendisine yeterli imkan verilir."

44. Aynı kararın "İkametgahına yakın bir yerde tutulma hakkı" başlıklı 20. maddesi şöyledir:

"Tutulan veya hapsedilen kimse talep ettiği zaman eğer mümkünse genellikle ikamet ettiği yere makul uzaklıktaki bir tutukevinde veya hapishanede tutulur."

45. Cezaevi kurallarına dair tavsiye kararının "Yerleştirme ve Barındırma" başlığı altında şu ilkelere yer verilmiştir:

17.1 Mahpuslar, mümkün olduğunca evlerine veya sosyal rehabilitasyon ortamlarına yakın cezaevlerine yerleştirilmelidirler.

17.2 Cezaevlerine yerleştirmede devam eden adli süreç, emniyet ve güvenlik gerekleri ile tüm mahpuslar için uygun rejimlerin sağlanması gibi hususlar da dikkate alınmalıdır.

17.3 İlk yerleştirme ve sonrasında yapılacak nakiller sırasında, mümkün olduğunca mahpuslara danışılmalıdır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

46. Anayasa Mahkemesinin 18/9/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünöldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

47. Başvurucu; ailesinin farklı bir ilde ikamet etmesi, bununla birlikte 11 ve 15 yaşlarında olan iki çocuğunun öğrenim görüyor olması nedeniyle hafta içi mesai saatlerinde yapılan görüşlere gelemediğini, ailesiyle telefonla da görüşemediklerini belirtmiştir. Nakil talebi değerlendirilirken çocuklarının üstün yararının dikkate alınmadığını vurgulayan başvuru; psikolojilerinin bozulduğunu, çocuklarının okula gitmek ya da ziyarete gelmek arasında tercihe zorlandığını ifade etmiştir. Bunun yanında yargısal makamlar tarafından adli yardım talebi kabul edilmesine rağmen davanın reddine karar verilmesi nedeniyle yargılama giderlerinin tahsili için müzekkere yazıldığını belirtmiş; özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, eğitim hakkının, haberleşme hürriyetinin ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

48. Bakanlık görüşünde, mevcut başvuruda Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiş; İdareden temin edilen bilgi ve belgeler bireysel başvuru dosyasına sunulmuştur.

B. Değerlendirme

49. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

50. Anayasa'nın 41. maddesi şöyledir:

"Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır."

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretilmesi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar."

Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir."

Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır."

51. Başvurucu; temel olarak ailesinin ikamet ettiği yer ile bulunduğu ceza infaz kurumunun farklı illerde olmasından, çocukları öğrenim gördüğü için çocuklarının ziyaretine gelemediğinden, idari ve yargısal makamların bu bağlamda bir değerlendirme yapmayarak nakil talebini reddettiğinden yakınmıştır. Bu nedenle başvurunun aile hayatına saygı hakkından incelenmesi söz konusu olabilir. Ancak öncelikle başvuru aile hayatına saygı hakkına müdahale olarak kabul edilebilecek koşulların bulunup bulunmadığı açıklanan ölçütler bağlamında test edilmelidir.

1. Genel İlkeler

52. Anayasa'nın 19. maddesi gereği tutuklu ve hükümlülerin özel hayata ve aile hayatına birtakım müdahalelerin yapılması hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Bu bağlamda idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir. Burada mühim olan, ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacı ile hükümlünün özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin kurulmasıdır (*Mehmet Koray Eryaşa* [2. B.], B. No: 2013/6693, 16/4/2015, § 89; *Ahmet Çilgin* [1. B.], B. No: 2014/18849, 11/1/2017, § 32; *Rasul Kocatürk* [GK], B. No: 2016/8080, 26/12/2019, § 56). Öte yandan belirtilmelidir ki ceza infaz kurumlarında kalacak mahkûmların aldıkları cezaların niteliği, miktarı gibi belirli kriterlere göre kişi ve koşu sayısını belirlemede, ceza infaz kurumlarının kapasitesine göre hükümlü ve tutukluların hangi ceza infaz kurumunda bulunacaklarını tespit etmede de idarenin geniş bir takdir yetkisi vardır (*Yaşar Karaca* [1. B.], B. No: 2018/37854, 12/4/2023, § 65).

53. AİHM içtihatları da gözönüne alındığında ceza infaz kurumları arasında nakil konusunda aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olup olmadığı belirlenirken ceza infaz kurumunda tutulan başvuruçuya yapılabilecek ziyaretlerin *çok zor veya imkânsız* hâle gelip gelmediği dikkate alınmalıdır. Ancak ziyaret hakkının kullanımının çok zor veya imkânsız hâle geldiğinin anlaşılabilirdiği durumda mahpusun nakil talebinin reddedilmesiyle aile hayatına saygı hakkına *müdahalede* bulunulduğu kabul edilebilir. Bu bağlamda aile hayatına saygı hakkına *müdahalenin* olup olmadığı konusunda şu hususlarda değerlendirme yapılmalıdır:

- i. Kişilerin ceza infaz kurumuna girmeden önceki aile bağları, aile üyeleriyle birlikte yaşayıp yaşamadığı
- ii. Ceza infaz kurumunun kişilerin aile üyeleri veya yakınlarının yaşadığı yere uzaklığı, coğrafi koşullar ve ulaşım imkânları
- iii. Ziyaret edeceklerin kişiye olan yakınlığı, yakınlarının yaş ve sağlık durumlarının seyahat etmeye uygun olup olmadığı
- iv. Kişilerin mali durumları, bütçeleri veya içinde buldukları koşulların söz konusu seyahati yapmayı ne ölçüde güçleştirdiği
- v. Kişilerin ailelerinden uzak kaldığı süre ve bu süre içinde fiilen gerçekleşen ziyaret sayısı ve sıklığı

54. Yukarıda belirtilen ölçütler açısından bir inceleme yapılabilmesi için öncelikle başvuruçulardan yakınlarının ikamet ettiği yeri ve kendisini ziyaret için karşılaştıkları zorlukları açıklaması, diğer bir ifadeyle şikâyeti temellendirmesi beklenmektedir. Bu çerçevede örneğin ailenin ikamet ettiği yerin bildirilmemesi veya muhtemel seyahatlerin zorluğu, seyahat ve konaklama masraflarının yüksekliği ya da maddi sıkıntılar ile ilgili ziyareti zorlaştıracak unsurlar hakkında değerlendirme yapmaya elverişli herhangi bir bilgi verilmemesi hâlinde müdahale iddiasının yeterince temellendirildiği söylenemez. Bu bağlamda başvuruçuların salt yakınlarının kendisini ziyaret etmekte güçlük yaşadığı yönündeki soyut iddialarının inceleme yapabilmek için yeterli olmadığı belirtilmelidir.

55. Bununla birlikte ailenin yaşadığı yer ile barındırılan ceza infaz kurumu arasındaki mesafenin uzak olduğu durumlarda aile bireylerinin hükümlü ve tutuklu ziyaretlerinin *çok zor veya imkânsız hâle geldiği* somut olayın özel koşullarında tespit edilebilmekteyse aile hayatına saygı hakkına müdahalenin varlığının kabul edilmesi gerekir. Buna göre bir tutuklu veya hükümlünün belirli bir ceza infaz kurumuna yerleştirilmesi, özel ve aile hayatı üzerindeki etkileri tutulma kavramının özünde bulunan *normal zorlukların ve kısıtlamaların* ötesine geçerse aile hayatına saygı hakkı bağlamında potansiyel olarak bir sorun yaratabilir.

56. Öte yandan kamusal makamların cezaların infazıyla ilgili konularda sahip olduğu geniş takdir yetkisinin sınırsız olmadığı akılda tutularak tutuklu ve hükümlülerin ceza infaz kurumlarına yerleştirilirken en azından bazı ailevi ve sosyal bağlarını sürdürme yönündeki menfaatlerinin bir ölçüde dikkate alınması gerekir. Dolayısıyla somut olay bağlamında aile hayatına müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda müdahalenin ihlale sebebiyet vermemesi için idari ve yargısal makamların ilgili mevzuatı yorumlarken katı ve şekilci bir yaklaşımla hareket etmemeleri, başvuru ve ailesi ile yakınlarının seyahat etme imkânı üzerindeki ciddi sağlık ve bütçe kısıtlamaları da dâhil olmak üzere bireysel durumlarıyla ilgili iddialarını, ulaşılmak istenen meşru amaç ile aile hayatına saygı hakkının gereklerini dengeleyecek şekilde ilgili ve yeterli bir gerekçeyle değerlendirmeleri beklenmektedir. Bu kapsamda kamusal makamları özellikle başvuru ailesine daha yakın başka bir ceza infaz kurumuna nakledilip nakledilemeyeceği veya daha az ziyaret alması nedeniyle daha uzun ziyaretler ya da daha uzun telefon görüşmeleri gibi alternatif bir telafi yönteminin mümkün olup olmadığı konusunda somut, bireyselleştirilmiş bir değerlendirme yapılmalıdır.

2. İlkelerin Olaya Uygulanması

57. Somut olayda başvuru 2/3/2020 tarihli dilekçesinde eşinin ve çocuklarının Ankara'da ikamet ettiğini, çocuklarının eğitim hayatı nedeniyle altı ayda bir açık görüşe gelebildiklerini, bu durumun çocuklarının psikolojisini ve eğitimini etkilediğini, ayrıca hasta ve yaşlı olan, İstanbul'un Maltepe ilçesinde ikamet eden annesinin de uzaklık nedeniyle ziyaretine gelemediğini dile getirmiştir. Bahse konu dilekçesinde ikisi Ankara'da, ikisi İstanbul'da olan dört ceza infaz kurumunun adını vererek bunlardan birine naklinin yapılmasını talep etmiştir. Devam eden süreçte ise İdare Mahkemesine sunduğu dava dilekçesinde bu kez yalnızca eşinin ve çocuklarının Ankara'da ikamet ettiğinden, çocuklarının Ankara'da öğrenim görmesi nedeniyle ziyaretine gelemediklerinden, bu nedenle psikolojilerinin bozulduğundan yakınmıştır.

58. Bu bağlamda vurgulamak gerekir ki başvuru, İstanbul'daki ceza infaz kurumlarına nakil talebiyle ilgili olarak herhangi bir hususu dava dilekçesinde ve devamındaki yargılama safahatında dile getirmemiştir. Ayrıca bireysel başvuru formunda da başvuru İstanbul'daki ceza infaz kurumlarına nakil talebiyle ilgili olarak ifade ettiği bir şikâyet yoktur. Bununla birlikte başvuru, bireysel başvuru formunda Ceza İnfaz Kurumunun bulunduğu ve eşi ile çocuklarının ikamet ettiği illerin farklı olması, çocuklarının öğrenim hayatına devam etmesi nedeniyle hafta içi ve mesai saatlerinde yaptırılan ziyaretlere gelemediğinden şikâyet etmiştir.

59. Öncelikle başvuru ailesinin yaşadığı Ankara ile bulunduğu Ceza İnfaz Kurumu arasındaki mesafe yaklaşık 550 km'dir. Ülkemizin en büyük iki şehri arasında düzenli olarak çok sayıda otobüs, tren ve uçak seferleri bulunmaktadır. Bunun yanında

başvurucu, ziyarete gelecek eşi ve çocuklarının seyahat etmelerine engel sağlık sorunları olduğunu dile getirmemiştir. Başvurucuya göre çocuklarının örgün öğretim görmeleri sebebiyle eşi ve çocukları kendisini ziyarete gelememiştir. Ayrıca başvurucu, eşi ve çocuklarının mali durumları nedeniyle seyahatin güçleştiğinden de söz etmemiştir.

60. Diğer taraftan başvurucu, ailesinin kendisini ziyaret edemediğinden yakınmışsa da fiilen gerçekleşen ziyaretlerle ilgili olarak detaylı bir bilgi yoktur. Bununla birlikte başvurucu, altı ayda bir ziyaret edildiğini kabul etmiştir. Bununla birlikte belirtmek gerekir ki yine başvurunun başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesince açık/kapalı görüş ve telefonla görüşme günlerinin öğrenim gören çocuklarıyla görüşmesini sağlayabilecek şekilde belirlenmesi talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir (bkz. § 14). Buna göre başvurucu, ziyaret ve telefon görüşmelerini hafta sonları yapabilecek duruma gelmiştir. Bu olgular karşısında ailesinden uzakta bir ceza infaz kurumuna yerleştirilen başvurunun ailesinin onu ziyaret edebilmesinin *çok zor veya imkânsız* hâle geldiği söylenemez.

61. Öte yandan somut olayda iki şehir arasındaki mesafenin -aşırı olmasa da- fazla olduğu kabul edilse dahi ulaşım imkânları, yaş ve sağlık durumları ile mali imkânların seyahati imkânsız kıldığını veya aşırı derecede güçleştirdiğini başvurunun ortaya koyamadığı dikkate alındığında bu ceza infaz kurumunda tutulmasının aile hayatı üzerindeki etkilerinin ceza infaz kurumunda bulunmanın doğasında var olan *normal zorluk ve kısıtlamaların* ötesine geçtiği söylenemez.

62. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvurunun ihlal iddialarını kanıtlamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoğlu* [2. B.], B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

63. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığından başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle* kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR bu sonuca farklı gerekçeyle katılmıştır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyete neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 18/9/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FARKLI GEREKÇE

1. Başvurucu; -esas olarak- ailesinin ikamet yeri ile bulunduğu ceza infaz kurumunun farklı illerde yer almasından, öğrenim gören çocuklarının bulunması nedeniyle ziyaretine gelemediğinden, idari ve yargısal makamların bu bağlamda bir değerlendirme yapmayarak nakil talebini reddettiğinden yakınmaktadır.

2. Mahkememiz çoğunluğu tarafından başvurunun aile hayatına saygı hakkına bir "*müdahalede bulunulmadığı*" gerekçesiyle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. Başvurucunun Silivri L Tipi Kapalı Ceza ve İnfaz Kurumunda hükümlü iken ailesinin Ankara'da yaşıyor olması nedeniyle görüşmeye gelmelerinde zorluk yaşadıklarını belirterek yaptığı nakil başvurusunun idari ve yargısal makamlar tarafından reddedilmesi nedeniyle başvurunun aile hayatına saygı hakkı kapsamında bir müdahalede bulunulduğu açıktır. Mahkememiz çoğunluğunun bu yaklaşımı, hakka müdahalenin varlığı için başvurunun ailesinin karşılaştığı zorlukların ziyaret imkanını neredeyse imkansız kılacak derecede olması sonucunu doğurmaktadır. Bu aşırı şekilci ve katı yaklaşım, hakkın kapsam ve içeriğini oldukça sınırlamaktadır. Bu nedenle başvurunun aile hayatına saygı hakkına bir müdahalede bulunulmadığı yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

4. Öte yandan bireysel başvuru formunda başvuru, bulunduğu Ceza İnfaz Kurumu ile eşinin ve çocuklarının ikamet ettiği illerin farklı olması ve çocuklarının öğrenim hayatına devam etmesi nedeniyle hafta içi ve mesai saatlerinde yaptırılan ziyaretlere gelemediğinden şikâyet etmektedir. Diğer bir ifadeyle somut başvuruda ailesine yakın ceza infaz kurumlarından birine nakil talebi reddedilen başvuru, ceza infaz kurumunda bulunmasının doğal sonucu olarak değerlendirilebilecek nitelikte ailesi ile ilgili ortaya çıkan birtakım sonuçları ileri sürmüştür. Başvurucunun; aile bireylerinin kendisini ziyarete gelmeleri konusunda ne gibi zorluklar yaşadığına, ailenin ekonomik ve sosyal durumuna, aile bireylerinin yaş ve sağlık durumlarına ilişkin sair hususlardan ise bahsetmediği görülmektedir. Bu kapsamda başvurunun aile hayatına saygı hakkı bağlamında nakil talebini, bahse konu hususlardaki bilgilerle desteklemediği ve buna ilişkin bilgileri idari ve yargısal makamlara sunmadığı anlaşılmaktadır.

5. Hâlbuki başvurunun açık/kapalı görüş ve telefonla görüşme gününün öğrenim gören çocuklarla görüşmeyi sağlayacak şekilde belirlenmesi talebine ilişkin süreçten farklı olarak *başka bir infaz kurumuna nakil talebi* söz konusu olduğunda başvuru aile bireylerinin ziyaret süreçlerinde yaşadıkları zorluklara ilişkin yeterli şekilde bilgi vermeleri ve naklin aile bütünlüğünün korunması yönünden neden gerekli olduğuna ilişkin olarak somut anlatımlarda bulunmaları gerekmektedir. Dolayısıyla somut başvuruda aile hayatına saygı hakkına yönelik bir müdahalede bulunulduğu kabul edilmeli ancak başvurunun başka bir infaz kurumuna nakil talebiyle ilgili olarak makul düzeyde açıklama yapma yükümlülüğünü yerine getirmemesi gerekçesiyle başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verilmeliydi. Bu nedenlerle Mahkememiz çoğunluğunun vardığı sonuca farklı gerekçeyle katılmıyorum.

FARKLI GEREKÇE

1. Başvuru, mahpusun ailesinin ikametgâhına yakın bir ceza infaz kurumuna nakil talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Mahkememiz çoğunluğu, başvurunun aile hayatına saygı hakkına yönelik bir müdahale olmadığı sonucuna ulaşarak başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Ancak aşağıda açıklanan gerekçeler doğrultusunda kabul edilemezlik kararına farklı gerekçe ile iştirak edilmiştir.

3. Başvurucu, 8/6/2017 tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmış ve Nevşehir 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 7 yıl 6 ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir.

4. Silivri 7 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunurken, 2/3/2020 tarihli dilekçesiyle isteğe bağlı nakil talebinde bulunmuştur. Dilekçesinde; eşinin ve çocuklarının Ankara'da ikamet ettiğini, çocuklarının eğitim hayatı sebebiyle yalnızca altı ayda bir açık görüşe gelebildiklerini, bu durumun çocuklarının psikolojisini ve başarısını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca yaşlı ve hasta olan annesinin İstanbul Maltepe'de yaşadığını, Silivri'ye uzaklık nedeniyle ziyaretine gelemediğini dile getirmiş ve Ankara ile İstanbul'daki dört farklı ceza infaz kurumundan birine naklini talep etmiştir.

5. İdare, 9/3/2020 tarihinde talep edilen kurumların dolu olması gerekçesiyle nakil talebini reddetmiştir.

6. Başvurucu, işlemin iptali ve manevi tazminat istemiyle dava açmıştır. Dava dilekçesinde ailesinin Ankara'da yaşadığını, çocuklarının bu nedenle görüşlere gelemediğini, bu durumun aile bütünlüğünü zedelediğini ve çocuklarının eğitimine olumsuz yansıdığını vurgulamıştır.

7. Ankara 2. İdare Mahkemesi, 4/11/2020 tarihli kararıyla davayı reddetmiştir. Kararda, başvurunun nakil talep ettiği kurumların doluluk oranları (Sincan 1 ve 2 No.lu L Tipi ile Maltepe 1 ve 2 No.lu L Tipi kurumlarında %132 ile %173 arasında değişen oranlar) ayrıntılı olarak gösterilmiş ve talebin reddinde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

8. Başvurucu, istinaf dilekçesinde önceki iddialarını yineleyerek eşinin öğretmen olduğunu, ceza infaz kurumlarındaki doluluğun İdare'nin sorunu olduğunu ve bu durumun anayasal haklarının kullanılmasına engel olamayacağını belirtmiştir. Ayrıca reddedilen talebin aile bütünlüğünü bozduğunu vurgulamıştır.

9. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi, 14/4/2021 tarihli kararıyla ilk derece mahkemesinin kararının hukuka uygun olduğunu belirterek istinaf başvurusunu reddetmiştir. Başvurucu süresi içinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Mahkeme çoğunluğu, başvurunun aile hayatına saygı hakkına müdahale bulunmadığını ileri sürmüştür. Bu değerlendirme isabetli değildir. Aile hayatına saygı hakkı yalnızca mahpusun bireysel olarak sahip olduğu bir hak değil, aynı zamanda ailesinin de doğrudan yararlandığı ortak bir haktr. Hükümlünün ailesinden uzaklaştırılması, sadece içerideki kişi değil, dışarıdaki yakınları açısından da doğrudan hak kaybı doğurmaktadır.

11. Mahpus olan kişilerin genel olarak ailelerinin ikametgâhına yakın yerlerdeki ceza infaz kurumlarında barındırılmayı istemelerinin hayatın olağan akışına uygun olduğu açıktır. Bununla birlikte bu bağlamdaki taleplerin olumlu şekilde karşılanabilmesi ancak diğer bazı hususların da varlığı hâlinde mümkün hâle gelebilir. Daha açık ifadeyle bu yöndeki taleplerin herhâlde olumlu karşılanabilmesinin olanaklı olmadığı söylenmelidir. Öte yandan mahpusların barındırılacakları ceza infaz kurumlarını seçme hakkının bulunmadığı, bu kişilerin ailesinden ayrılmasının veya uzaklaştırılmasının ceza infaz kurumunda bulunmanın kaçınılmaz sonucu olduğu belirtilmelidir. Bu bağlamda aile hayatına müdahalenin söz konusu olabileceği durumlarda idareye tanınan takdir yetkisinin geniş olmakla birlikte sınırsız olmadığı vurgulanmalıdır.

12. Diğer taraftan mahpusların ailelerinin ikamet ettikleri yerden uzak mesafede bulunmalarından hareketle ortaya koydukları şikâyetlerini aile bireylerinin kendisini ziyarete gelmeleri konusunda ne gibi zorluklar yaşadığına, ailenin ekonomik ve sosyal durumuna, aile bireylerinin yaş ve sağlık durumlarına ilişkin hususlarla desteklemesi, bu bağlamdaki bilgileri idari ve yargısal makamlara sunması gerekir. Başvurucuya yüklenen bu yükümlülüğün mutlak bir ispatı gerektirmediği ancak makul düzeyde bir açıklama yapmayı içerdiği vurgulanmalıdır. Bununla birlikte aradaki mesafenin mahpus ile ailesi arasındaki iletişimi zora sokacak şekilde makul olmadığına öngörülebilir olduğu durumlarda başvurucuya yüklenen bu yükümlülüğün yerine getirilmesi daha geniş bir yoruma tabi tutulabilir. Diğer yandan bu doğrultuda bir temellendirme olmaksızın sadece ailenin bulunduğu yere yakın bir ceza infaz kurumuna nakledilme yönündeki taleplerin reddedilmesinin idarelerin mahpusların barındırılması bağlamında aile hayatına müdahale konusundaki geniş takdir yetkisi kapsamında değerlendirilmesi olağandır.

13. Belirtilen şekilde yeterli düzeyde temellendirilen taleplerin ise idare tarafından sırf doluluk oranları nedeniyle reddedilmesi hâlinde başvurucunun aile hayatına saygı hakkının güvencelerine uygun bir değerlendirme yapıldığı söylenemeyebilir. Bu hâlde idare tarafından suç profili, infaz kurumlarının fiziki koşulları, talep edilen yerde barındırılan diğer mahpusların profilleri de gözeticilerle başvurucunun nakil talep ettiği ceza infaz kurumlarına neden yerleştirilemeyeceğinin ortaya konulması kişisel yarar ile kamusal yarar arasında kurulması gereken denge açısından önemlidir.

14. Somut olayda başvurucu 2/3/2020 tarihli dilekçesinde eşinin ve çocuklarının Ankara'da ikamet ettiğini, çocuklarının eğitim hayatı nedeniyle altı ayda bir açık görüşe gelebildiklerini, bu durumun çocuklarının psikolojisini ve eğitimini etkilediğini, ayrıca hasta ve yaşlı olan ve İstanbul'un Maltepe ilçesinde ikamet eden annesinin de uzaklık nedeniyle ziyaretine gelemediğini dile getirmiştir. Neticede başvurucu; bahse konu dilekçesinde ikisi Ankara'da, ikisi İstanbul'da bulunan dört ceza infaz kurumunun adını vererek bunlardan birine naklinin yapılmasını talep etmiştir. Devam eden süreçte ise İdare Mahkemesine sunduğu dava dilekçesinde bu kez yalnızca eşinin ve çocuklarının Ankara'da ikamet ettiğinden, çocuklarının Ankara'da öğrenim görmesi nedeniyle ziyaretine gelemediklerinden, bu nedenle psikolojilerinin bozulduğundan yakınmıştır.

15. Bu bağlamda vurgulamak gerekir ki başvurucu, İstanbul'daki ceza infaz kurumlarına nakil talebiyle ilgili olarak herhangi bir hususu dava dilekçesinde ve devamındaki yargılama safahatında dile getirmemiştir. Ayrıca bireysel başvuru formunda da başvurucunun İstanbul'daki ceza infaz kurumlarına nakil talebiyle ilgili olarak ifade ettiği bir şikâyet yoktur. Bununla birlikte başvurucu, bireysel başvuru formunda bulunduğu Ceza İnfaz Kurumu ile eşinin ve çocuklarının ikamet ettiği illerin farklı olması, çocuklarının öğrenim

hayatına devam etmesi nedeniyle hafta içi ve mesai saatlerinde yaptırılan ziyaretlere gelemediğinden şikâyet etmiştir.

16. Öncelikle başvurusunun açık/kapalı görüş ve telefonla görüşme gününün öğrenim gören çocuklarla görüşmeyi sağlayacak şekilde belirlenmesi talebine ilişkin süreçten farklı olarak başka bir infaz kurumuna nakil talebi söz konusu olduğunda başvurucudan açıklamada bulunması, aile bireylerin ziyaret süreçlerinde yaşadıkları zorluklara ilişkin yeterli şekilde bilgi vermesi ve naklin aile bütünlüğünün korunması yönünden neden gerekli olduğuna somut anlatımlarda bulunmasının beklendiği tekrar vurgulanmalıdır.

17. Nakil taleplerinin karşılanması hususunda devletin birtakım pozitif yükümlülükleri bulunmakla birlikte gerek başvuru öncesi süreçte gerekse başvuru sürecinde aile hayatına saygı hakkının güvencelerinin sağlanması konusundaki gereklilikleri başvurusunun açık şekilde ve tüm yönleriyle ortaya koymaması hâlinde kamu kurumlarından beklenen yükümlülüklerin çerçevesinin daralması ve mahpusların temel haklarına müdahale konusunda devletin takdir yetkisinin genişlemesi muhtemeldir.

18. Bakılmakta olan başvuruda ailesine yakın ceza infaz kurumlarından birine nakil talebi reddedilen başvuru, ceza infaz kurumunda bulunmasının doğal sonucu olarak değerlendirilebilecek nitelikte olan ve ailesiyle ilgili olarak ortaya çıkan birtakım sonuçlar ileri sürmüştür. Bunun yanında başvurusunun ailesinin farklı bir ilde ikamet etmesi ve görüşlerin hafta içi ve mesai saatleri içinde gerçekleştirilmesi nedeniyle ailesiyle görüşemediğine yönelik şikâyetinden başka aile bireylerinin kendisini ziyarete gelmeleri konusunda ne gibi zorluklar yaşadığına, ailenin ekonomik ve sosyal durumuna, aile bireylerinin yaş ve sağlık durumlarına ilişkin sair hususlardan bahsetmediği görülmüştür. Bu kapsamda başvurusunun aile hayatına saygı hakkı bağlamında nakil talebini, bahse konu hususlardaki bilgilerle desteklemediği ve buna ilişkin bilgileri idari ve yargısal makamlara sunmadığı anlaşılmaktadır.

19. Neticede makul düzeyde açıklama yapma yükümlülüğünü yerine getirmeyen başvurusunun ileri sürdüğü mevcut hususlar karşısında idari ve yargısal makamlarca -somut olayda ceza infaz kurumlarının doluluk oranlarından hareketle- talebinin reddedilmesinin idarelerin aile hayatına müdahale konusundaki takdir yetkisi kapsamında olmadığı söylenemez. Bu bağlamda tarafların hukuki menfaatleri arasında bir dengeleme yapıldığı ve yargısal makamlarca bu kapsamdaki takdir gerekçelerinin ortaya konulduğu, kararlarda yer verilen tespit ve unsurlar itibarıyla aile hayatına saygı hakkı yönünden yargısal makamların takdir yetkilerinin sınırının aşıldığına ilişkin bir bulguya rastlanmadığı anlaşılmıştır.

20. Açıklanan gerekçelerle aile hayatına saygı hakkına yönelik bir ihlalin olmadığı açık olduğundan başvurusunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği kanaati ile aksi görüşteki mahkememiz kararına farklı gerekçeyle iştirak edilmiştir.

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Kenan YAŞAR

FARKLI GEREKÇE

1. Mahpusun ailesinin ikametgâhına yakın bir ceza infaz kurumuna nakil talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvuruda Mahkememiz çoğunluğunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığından başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği şeklindeki görüşüne katılmamaktadır.

2. Silivri 7 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmakta iken Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğüne (İdare) isteğe bağlı nakil talebini gerçekleştiren başvurucu; eşinin ve çocuklarının Ankara'da ikamet ettiğini, çocuklarının eğitim hayatı nedeniyle altı ayda bir açık görüğe gelebildiklerini, bu durumun çocuklarının psikolojisini ve eğitimini etkilediğini, hasta ve yaşlı olan annesinin İstanbul'un Maltepe ilçesinde ikamet ettiğini ve buranın Ceza İnfaz Kurumunun bulunduğu İstanbul'un Silivri ilçesine uzak olması nedeniyle ziyaretine gelemediğini gerekçe göstererek isimlerini belirttiği ikisi Ankara'da, ikisi İstanbul'da bulunan dört ceza infaz kurumdan birine naklinin yapılmasını talep etmiştir.

3. Ceza infaz kurumlarının kapasitelerinin dolu olması nedeniyle talebin reddi üzerine başvurucu hem bu işlemin iptaline hem de manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi talebiyle dava açmıştır. Dava, Ankara 2. İdare Mahkemesince reddedilmiştir. Kararın ret gerekçesinde; başvuruçunun nakledilmeyi talep ettiği kurumlar arasında en düşük doluluk oranının %132 olduğu belirtilmiş ve talep edilen tüm ceza infaz kurumlarının doluluk oranlarına yer verilmiştir.

4. Buna göre Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin 1.764, mevcudunun 2.374, doluluk oranının %138; Sincan 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin 1.724, mevcudunun 2.278, doluluk oranının %132; Maltepe 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin 1.756, mevcudunun 3.031, doluluk oranının %173 ve Maltepe 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin 1.756, mevcudunun 2.761, doluluk oranının ise %157 olduğu vurgulanmıştır. Neticede başvuruçunun talebinin reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

5. Yapılan bireysel başvuruda başvurucu, ailesinin farklı bir ilde ikamet etmesi, bununla birlikte 11 ve 15 yaşlarında olan iki çocuğunun öğrenim görüyor olması nedeniyle hafta içi mesai saatlerinde yapılan görüşlere gelemediğini, ailesiyle telefonla da görüşemediğini, nakil talebi değerlendirilirken çocuklarının üstün yararının dikkate alınmadığını ve bu nedenle psikolojilerinin bozulduğunu, çocuklarının okula gitmek ya da ziyarete gelmek arasında tercihe zorlandığını ifade etmiştir. İdari yargıdaki davadan farklı olarak başvurucu bireysel başvuru formunda anne ve babasının ziyaretine gelememesi hususunda bir şikayete yer vermemiştir.

6. Anayasa Mahkemesince yapılan incelemede Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın "Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığından başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğu" (bkz.: § 63) sonucuna ulaşılmış

olup başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu şekildeki sonuca farklı gerekçe ile katılmaktayım.

7. Kanaatimizce burada başvurunun ailesinin ikamet ettiği yer ile bulunduğu ceza infaz kurumunun farklı illerde olması ve çocukları öğrenim gördüğünden çocuklarının ziyaretine gelememesi konularında idari ve yargısal makamların bir değerlendirme yapmadan nakil talebini reddetmesi biçimindeki iddia aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmelidir. Zira bahse konu iddialar bu hakka yönelik bir müdahale teşkil etmektedir.

8. Ancak başvurunun aile hayatına saygı hakkı bağlamında ileri sürdüğü bu nitelikteki iddialar değerlendirilirken mahpusların genel olarak ailelerine yakın kurumlarda kalma istekleri hayatın olağan akışına uygun olsa da bu taleplerin her durumda olumlu karşılanmasının mümkün olmadığı belirtilmelidir.

9. Bu bağlamda idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel hayatına ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmeli ve burada önemli olanın ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacı ile hükümlünün özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin kurulması olduğu değerlendirmede dikkate alınmalıdır (bkz.: Mehmet Koray Eryaşa [2. B.], B. No: 2013/6693, 16/4/2015, § 89).

10. Eldeki başvuruda başvurunun nakil talep ettiği dört ceza infaz kurumundaki doluluk oranlarının kapasitenin çok üzerinde olması, talebin derece mahkemelerince reddedilmesinde belirleyici bir gerekçe olmuştur. Ancak kapasitesi dolu kurumlara yapılacak ilave nakiller, aşırı yoğunluk nedeniyle farklı hak ihallerine zemin hazırlama riski taşımaktadır.

11. Öte yandan başvuru formunda ailesine yakın ceza infaz kurumlarından birine nakil talebi reddedilen başvuru, ceza infaz kurumunda bulunmasının doğal sonucu olarak değerlendirilebilecek nitelikte olan ve ailesiyle ilgili olarak ortaya çıkan birtakım sonuçlar ileri sürmüştüğüne rağmen başvurunun ailesinin farklı bir ilde ikamet etmesi ve görüşlerin hafta içi ve mesai saatleri içinde gerçekleştirilmesi nedeniyle ailesiyle görüşemediğine yönelik şikâyetinden başka aile bireylerinin kendisini ziyarete gelmeleri konusunda ne gibi zorluklar yaşadığına, ailenin ekonomik ve sosyal durumuna, aile bireylerinin yaş ve sağlık durumlarına ilişkin hususlardan bahsetmemiştir. Dolayısıyla nakille ilgili talebini gerçekleştirirken başvurunun nakledilmek istediği ceza infaz kurumlarını belirtmesi yanında bahse konu hususlardaki gerekli bilgilerle başvurusunu desteklemesi ve buna ilişkin bilgileri idari ve yargısal makamlara sunması önem arz etmektedir.

12. Dolayısıyla başvurunun ileri sürdüğü mevcut hususlar karşısında idari ve yargısal makamlarca -somut olayda ceza infaz kurumlarının doluluk oranlarından hareketle- talebinin reddedilmesinin idarelerin aile hayatına müdahale konusundaki takdir yetkisi kapsamında olmadığı söylenemez.

13. Bu itibarla, tarafların hukuki menfaatleri arasında bir dengeleme yapıldığı ve yargısal makamlarca bu kapsamdaki takdir gerekçelerinin ortaya konulduğu, kararlarda yer verilen tespit ve unsurlar itibarıyla aile hayatına saygı hakkı yönünden yargısal makamların takdir yetkilerinin sınırının aşıldığına ilişkin bir bulguya rastlanmadığı anlaşılmıştır.

14. Yukarıda sıralanan gerekçelerle 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince somut bireysel başvurunun açıkça dayanaktan yoksunluk gereğince kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

15. Bununla birlikte Mahkememiz çoğunluğunun inceleme yöntemine katılmadığım ve bu yönü ile bu bireysel başvuruda ulaşılan sonuca farklı gerekçeyle katıldığım için çoğunluğun yaklaşımının Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru inceleme yöntemi açısından yeni bir durum ortaya çıkardığına ve bu yöntemin sürdürülmesinin olumsuz yansımaları olabilecek bazı sakıncalar barındırmakta olduğuna işaret etmem önem arz etmektedir.

16. Mahkememiz çoğunluğuna göre aile hayatına saygı hakkından inceleme yapılabilmesi için öncelikle başvuru sahiplerinin, yakınlarının ikâmet ettiği yeri ve kendisini ziyaret için karşılaştıkları zorlukları açıklaması, diğer bir ifadeyle şikâyetin temellendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle de başvuru sahiplerinin salt yakınlarının kendisini ziyaret etmekte güçlük yaşadığı yönündeki soyut iddiaları inceleme yapabilmek için elverişli değildir (bkz.: § 54). Bu tespitten hareketle somut bireysel başvuruda da Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığından (bkz.: § 63) başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

17. Bu bağlamda özellikle ifade etmek gerekmektedir ki çoğunluk kararında olduğu gibi açıkça dayanaktan yoksunluk sonucuna ulaşırken bu başvuruya konu olayda başvuru sahibinin aile hayatına saygı hakkına bir müdahale bulunmadığı şeklindeki gerekçe, kabulü sorunlu bir tespit niteliğindedir. Zira bu durumda böyle bir tespitten esasında bu başvurudaki ihlal iddialarının aile hayatına saygı hakkı kapsamında görülemeyeceği ya da bu hak kapsamındaki iddialar incelenirken oldukça katı bir ihlal iddiası gerekçelendirme düzeyi aranacağı gibi iki sonuç çıkmaktadır.

18. Ancak her iki sonuç da bireysel başvuru inceleme yöntemine ve dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru aracılığıyla insan haklarını koruma işlevine ciddi biçimde olumsuz etki yapacak nitelik taşımaktadır.

19. Bu iki husus biraz daha detaylı biçimde açıklandığında sorun daha net biçimde fark edilebilecektir.

20. İlk olarak, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruları incelemeye başladığı tarihten bu yana açıkça dayanaktan yoksunluk gerekçesiyle 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince verilen kabul edilemezlik kararlarında bile başvurular bir hak ile ilişkilendirilerek ele alınmakta olup bu süreçte bireysel başvuruya konu ihlal iddiaları bir hakka yönelik müdahale olarak görülmekte ve sonrasında diğer kabul edilemezlik kriterlerinde bir sorun bulunmuyorsa o hak bağlamında başvurunun esası değerlendirilmektedir. Yapılan inceleme sonucunda, müdahalenin anayasal bir sorun teşkil etmediği anlaşılan başvurular hakkında açıkça dayanaktan yoksunluk gerekçesiyle kabul edilemezlik kararı verilmektedir.

21. Yine ilk husus ile ilgili belirtmek gerekir ki çoğunluk kararında olduğu gibi eğer “Anayasa’nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığı” gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşıyorsa bu durumda esasında bu ihlal iddiasının açıkça dayanaktan yoksunluk nedeniyle değil de konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez bulunması gerektiği akla gelmektedir. Zira çoğunluk bu hak yönünden bir müdahale olmadığı sonucuna ulaşıyorsa bu durumda bahse konu iddiaların artık Anayasa Mahkemesince incelenmesi mümkün gözükmemektedir. Oysa somut bireysel başvuruda ihlal iddialarının esasında başvurucunun aile hayatı kapsamında görülmesi gerektiği aşıkardır.

22. Dolayısıyla aile hayatına saygı hakkına müdahalenin olup olmadığı konusunda başvurucunun başvuru formunda somut olarak değerlendirme yapmasını beklediği hususlara bakıldığında çoğunluk kararındaki yaklaşım (bkz.: § 53) Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru incelemelerinde ciddi zorluklara neden olabilecektir.

23. İkinci olarak bu yaklaşım Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru aracılığıyla insan haklarını koruma işlevine ciddi biçimde olumsuz etki yapacak niteliktedir. Bu hususu da birinci vurgulanan hususla birlikte ele almak gerekirse, çoğunluk kararındaki yaklaşımın kabulü halinde bireysel başvuru yolu ile Anayasa Mahkemesinin önüne ancak başvuru formunda çok net biçimde ve her yönü ortaya konulmuş olan oldukça açık, ağır, belirgin ihlal iddiaları gelebilecektir. Dolayısıyla bu yaklaşım Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruyu önemli ölçüde zorlaştırmaktadır.

24. Zira çoğunluk yaklaşımında ancak bu nitelikteki ihlal iddialarının varlığı halinde başvurucuların haklarına bir müdahalede bulunulduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla da bu nitelikte bir bireysel başvuruda ancak bu kabulden sonra ihlal iddiaları Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmeye başlayabilecektir. Bu durum bireysel başvuru incelemelerinde başvurunun esasını inceleme aşaması bağlamında adeta yeni bir kabul edilebilirlik kriteri şeklinde bir sonuç doğurabilecektir.

25. Öte yandan Mahkememiz çoğunluğu bu görüşü kabul ederken “*AİHM içtihatları da göz önüne alındığında, ceza infaz kurumları arasında nakil konusunda aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olup olmadığı belirlenirken ceza infaz kurumunda tutulan başvurucuya yapılabilecek ziyaretlerin çok zor veya imkânsız hâle gelip gelmediği dikkate alınmalıdır. Ancak ziyaret hakkının kullanımının çok zor veya imkansız hale geldiğinin anlaşılabilirliği durumunda mahpusun nakil talebinin reddedilmesiyle aile hayatına saygı hakkına müdahalede bulunulduğu kabul edilebilir.*” (bkz.: § 53) şeklindeki gerekçeyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına dayalı bir inceleme yapacağını belirtmiştir.

26. Başvurucular açısından konuya ilişkin Anayasa Mahkemesinin bugüne kadar benimsediği inceleme yöntemi daha güvenceli olmasına rağmen Mahkememiz çoğunluğunun daha kısıtlayıcı nitelikte olduğu aşıkâr olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihadına dayanma arayışı sergilemesi aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin minimum insan hakları standardını öngördüğünü, taraf devletlerin Sözleşmedekinden daha yüksek bir insan hakları standardı öngörebileceklerini vurgulayan Sözleşme’nin 53. maddesinin şu hükmü ile de açıkça çelişmektedir: “*Bu Sözleşme hükümlerinden hiçbirisi, herhangi bir Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın yasalarına ve onun taraf olduğu başka bir Sözleşme uyarınca tanınmış olabilecek insan hakları ve temel özgürlükleri sınırlayacak veya onları ihlal edecek biçimde yorumlanamaz.*”

27. Bu biçimdeki kısıtlayıcı yaklaşımı, temel hak ve özgürlüklere yönelik Anayasa'ya aykırı müdahalelere karşı önemli bir güvence olarak siyasi sistem içerisinde yer alan Anayasa Mahkemesinin somut bir bireysel başvurudaki ihlal iddialarını incelerken ortaya koyması ise ayrıca düşündürücüdür. Bu yaklaşım Anayasa Mahkemesinin temel hak ve özgürlüklerin güvencesi olması işlevi ile temelden çelişmektedir.

28. Sonuç olarak Mahkememiz çoğunluğunun başvurusunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğu şeklindeki ulaştığı sonuca yukarıda açıkladığım farklı gerekçe ile katılmaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Başvuru Numarası : 2021/65748

Karar Tarihi : 18/9/2025

FARKLI GEREKÇE

1. Mahkememizin sayın çoğunluğu başvurusunun; Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir. Sayın üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in belirttiği farklı gerekçelerle sonuca katılmaktayım.

Üye
Selahaddin MENTEŞ